LC Jan. 1989

WILLEM VAN ALTHUIS OP ZOEK NAAR NIEUWE MOGELIJKHEDEN

Balanceren tussen vorm en

Elke keer wanneer Willem van Althuis exposeert, zijn er twee soorten werk te onderscheiden. Ten eerste is er de hoofdstroom van geheel atmosferische schilderijen, waarbij iedere vorm is uitgebannen. Daarnaast is er ook steeds een aantal doeken, waarop wel vormen uit de zichtbare werkelijkheid voorkomen. Die laatste representeren Van Althuis' voortdurend zoeken naar nieuwe mogelijkheden.

Op de nieuwste tentoonstelling van de Heerenveense kunstenaar in Galerie Mercuur te Harlingen hangen opvallend veel schilderijen waarop dat zoeken tot uiting komt. Omdat er voor Van Althuis weinig vast staat als hij begint te schilderen, begint hij wel eens een paar kleine dingetjes te maken met figuratieve voorstellingen.

„Ik zeg wel eens: om er wat in te komen. Soms is het een pakhuisje of zoiets. Da's mooi, een heel eenvoudig dingetje. Het hoeft niet beslist een pakhuisje te zijn, het mag haast wel een rechthoekje zijn," zo citeert Betty van Garrel de schilder in de catalogus.

'Tussendoortjes'

Hij noemt ze 'tussendoortjes'. In Harlingen zijn dat 'Landschap' uit 1979, 'Bruggetje' uit 1982 en 'Speldekussen' uit 1987. Figuratief weliswaar, maar sterk vereenvoudigd van vorm en bovendien zeer verinnerlijkt en vergeestelijkt. Als zodanig vormen ze een aanloop voor een abstracte compositie, brengen ze hem in ieder geval in de stemming.

Want ze zijn anders dan de befaamde reeks 'vertalingen', die Van Althuis in het begin van de jaren zeventig vervaardigde. Bij die onverbrekelijk met elkaar verbonden 'paartjes', zoals de schilder ze noemde, stond op het ene schilderij bijvoorbeeld een pakhuis of een station. Op het andere was het gebouw verdwenen om plaats te maken voor (meestal) horizontale banen in dezelfde kleuren. Daar had hij dus figuratie vertaald in abstractie.

Van Althuis zoekt het getuige zijn recente werk ook in andere richtingen. Met wisselend succes.

atmosfeer

Hij schildert bijvoorbeeld een stukje onaanzienlijk papier met een omgevouwen hoekje en een paar scheuren erin (het hierbij afgebeelde 'Gescheurd en gevouwen' uit 1987), maar dat komt op mij net iets te opzettelijk over. Een zelfde twijfel bespringt mij bij 'Gescheurd', waar de scheur in het midden te veel de aandacht naar zich toe trekt.

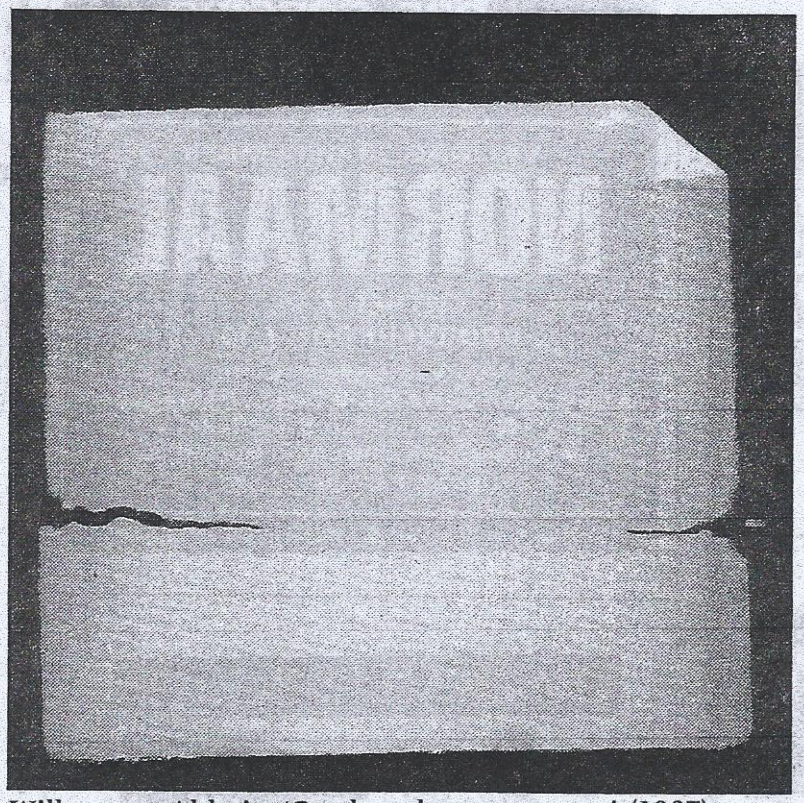
Iets bevredigender is een werk als het blauwe 'Gevouwen' uit 1988, dat qua opzet enigszins aan het bekende geel-witte schilderij van Malevitch doet denken, dat aan de ene kant scherp is afgebakend en aan de andere kant langzaam in het niets verdwijnt. Geslaagder vind ik de gewaagde doeken 'Diagonalen' uit 1985 (gewaagd vanwege de perspectivisch aandoende lijnen, die aan het vierkante vlak lijken te trekken) en de zeer evenwichtige werken 'Horizontaal in ovaal' en 'Ovaal' (beide uit 1987).

Indrukwekkende schilden

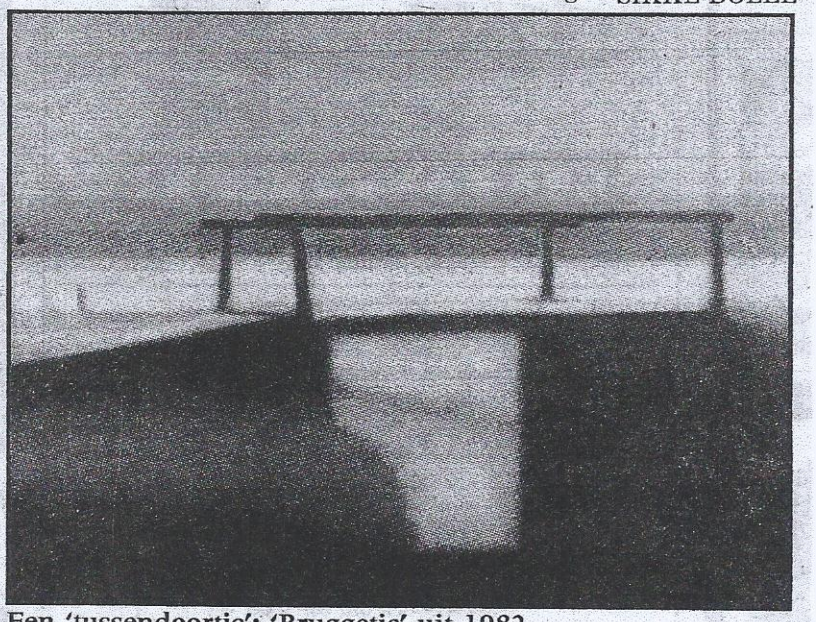
Bijzonder indrukwekkend evenwel zijn de twee naast elkaar hangende langwerpige schilden uit 1987. Het kleinere in naar boven toe langzaam lichter wordend rood, het grotere in blauw. Hoe spitser de schilden naar boven toe worden, hoe lichter van kleur dus. Bovendien heeft het van nature zich opdringende rood een minder groot oppervlak gekregen dan het wijkende blauw. De verbinding die Van Althuis hier legt tussen kleur en formaat is buitengewoon interessant.

Maar naast die meer experimentele werken hangen er in Harlingen ook schitterende atmosferische schilderijen, waarin Van Althuis zich in de loop der jaren zo'n meester heeft getoond. De verf is opgebracht in ritmische dunne penseelstreken - een monnikenwerk - en van dichtbij zijn de overgangen in de kleurschakeringen vrijwel niet te zien. Pas op een afstand doen die zich aan de beschouwer voor.

Hij maakt daarbij nu ook gebruik van rood. Een levensgevaarlijke kleur voor de altijd maar introverte blauwen en grijzen gebruikende Van Althuis, zou je zo zeggen. Maar hij bewijst hier overtuigend dat hij het rood aan kan. Hij slaagt er zelfs in het rood iets terug te dringen, een zekere 'bescheidenheid' mee te geven. Zoals bij de prachtige doeken 'Horizontaal' uit 1985 en 1987. U kunt zich tot 20 februari van Van Althuis' uitzonderlijke kwaliteiten laten overtuigen. SIKKE DOELE

Willem van Althuis: 'Gescheurd en gevouwen' (1987).

Een 'tussendoortje': 'Bruggetje' uit 1982.